

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Ing. Timur Kashapov
Datum narození:
ID studia: 472345
Studijní program: Historické vědy
Studijní obor: Moderní hospodářské a sociální dějiny
Název práce: „Vztahy Československa a Sovětského svazu v době úpadku a rozpadu Sovětské říše“
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: prof. PhDr. Ivan Jakubec, CSc.
Oponenti: doc. PhDr. Michal Pullmann, Ph.D.
PhDr. Emil Voráček, DrSc.
Datum obhajoby: 11. 1. 2019
Místo obhajoby: FF UK, Praha 1, Celetná 20, místnost č. 108A
Termín: řádný
Předseda komise: prof. PhDr. Drahomír Jančík, CSc.
Členové komise: prof. PhDr. Ivan Jakubec, CSc., doc. PhDr. et JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D.,
prof. Ing. Aleš Skřivan, Ph.D., doc. PhDr. Tomáš Vilímek, Ph.D.
Přítomni: dle prezenční listiny

09:04 Předseda komise **prof. PhDr. Drahomír Jančík, CSc.** zahájil obhajobu, představil sebe, přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta.

09:05 Školitel seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

09:08 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělil zejména:

- Motivací při výběru práce byla země studentova původu (Ruská federace), návaznost na studentovu diplomovou práci a celková relativní neprobádanost a opomíjenost tématu.
- V práci se snažil analyzovat hospodářsko-politické vztahy mezi Československem a Sovětským svazem v letech 1982–1992.
- Hlavním cílem práce bylo provést kritickou analýzu vztahů těchto dvou zemí, hledání pozitivních a negativních aspektů vzájemné spolupráce a klíčových faktorů, které tuto spolupráci ovlivňovaly.
- Autor si také položil otázku, do jaké míry měl vnitropolitický vývoj v obou zemích dopad na spolupráci a která ze stran z této spolupráce profitovala více.

- Při sepisování práce student použil celou řadu odborných metod, mj. analýzu a komparaci. Zároveň uvedl, že práce je založena na studiu české i zahraniční odborné literatury (představil dosavadní úroveň zpracování tématu a nejvýznamnější autory a publikace) a na bádání v českých i ruských archivech.
- Poté student stručně představil strukturu práce. Výsledkem práce bylo zjištění, že vztahy obou států byly rozporuplné, ale nevyvíjely se v souladu se zájmy Československa, takže z nedobrovolné spolupráce profitoval Sovětský svaz.

09:23 Oponent **PhDr. Emil Voráček, DrSc.** seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

- Proč v práci nejsou využity materiály RVHP z 80. let?
- Jakou roli hrály speciální zbrojní obchody a jak se v nich odrážely makroekonomické problémy vztahů obou států?
- Jaký je současný stav diskursu v otázce subsidiarizace?

09:35 Oponent **doc. PhDr. Michal Pullmann, Ph.D.** seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

- Jak je možné, že se československé hospodářství po roce 1989 tak dobře integrovalo do evropského kontextu, když přišlo o subvence ze strany Sovětského svazu?
- Proč v Sovětském svazu docházelo tak často k hospodářským reformám?
- Proč student opomenul dokumenty RVHP?
- Oponent mimoto upozornil, že student v některých pasážích přejímá dikci pramenů, což může indikovat nedostatek odstupů a požádal o vyjádření.

09:42 Student reagoval na vyjádření školitele a posudky oponentů a jejich položené otázky. Především svému školiteli i oběma oponentům poděkoval za jejich hodnocení a podněty. Dále zodpověděl otázky Dr. Voráčka:

- Pokud se týká materiálů RVHP, přiznal, že tuto oblast podcenil. I s ohledem na to, že byl vzděláván v Ruské federaci nabyl dojmu, že vše podstatné se rozhodovalo v Moskvě, a proto RVHP považoval za druhořadou záležitost a nedomníval se, že by mu pro práci mohly materiály RVHP přinést zásadní nové údaje.
- Zbrojní obchody mezi Československem a Sovětským svazem kopírovaly strukturu obecné hospodářské spolupráce. V ČSSR se z rozhodnutí SSSR v rámci „rozdělení práce“

v sovětském impériu organizovala výroba některé licenční vojenské techniky, především letounů, tanků a BVP (bojové vozidlo pěchoty), a to i na úkor vlastní československé výroby.

- K současnému diskursu o subsidiarizaci student uvedl, že po dřívějších pokusech různých historiků tento diskurs v podstatě zanikl, téma je opomíjeno a chybí aktuální literatura.

Poté student zodpověděl otázky doc. Pullmanna:

- Z počátku student předpokládal, že Sovětský svaz Československo výrazně subvencoval, což byla v ekonomickém smyslu do určité míry skutečně pravda, ale v celkovém hospodářském pohledu převažovala negativa nucené spolupráce. Poté padl názor, že transformace a úspěšná integrace do evropského hospodářského kontextu se podařila díky privatizaci.
- Otázku častých reforem v SSSR si student vysvětluje tak, že v Ruské federaci dosud existuje výrazná „imitace aktivity“ (pojem, který se údajně v Ruské federaci hojně používá). Pokud na nějakou důležitou pozici nastoupil nový činitel, musel vyvinout výraznou aktivitu, přičemž její výsledek byl ve skutečnosti až druhořadý.
- Otázka ohledně materiálů RVHP se shodovala s otázkou Dr. Voráčka a byla tedy již zodpovězena.
- K interpretační nezakotvenosti student uvedl, že během sepisování práce sám prošel určitou názorovou transformací, která se na podobě práce odráží.

09:51 Oponenti (a školitel) se vyjádřili k vystoupení studenta. Doc. Pullmann uvedl, že je s odpověďmi spokojen a že souhlasí s názorem, že se v materiálech RVHP pravděpodobně nic zásadně nového (z ekonomického pohledu) nenalézá. Také uvedl, že jejich využití by ekonomicky orientovanou práci posunulo mírně směrem k sociálním dějinám, protože by pravděpodobně přinesly informace o motivech aktérů. Zároveň velmi ocenil důkladnost práce.

Dr. Voráček uvedl, že „tahounem“ práce byla čísla a že hlavní metodou práce byla ekonomická analýza, přičemž spočítané výsledky se dál příliš nerozvíjely. I z toho důvodu souhlasí, že materiály RVHP, které zachycují spíše motivy a jednání, by nebyly příliš přínosné pro dosažení hlavního cíle práce. Podotkl také, že velmi dobré by naopak bylo hodnotit americké analýzy sovětské ekonomiky, které byly údajně velmi přesné a hrály klíčovou roli při rozhodování o americké politice vůči SSSR. Dále upozornil na opomíjený makroekonomický aspekt, a sice, že na Československo bylo uvaleno výrazné embargo, které po roce 1989 okamžitě neskončilo, ale

uvolňovalo se postupně. Nesouhlasil také bezesbytku s vysvětlením, že časté reformy byly způsobeny jen „imitací aktivity“.

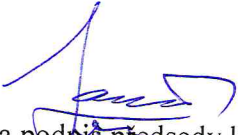
10:03 Předseda komise zahájil diskusi.

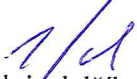
V následné diskusi vystoupili doc. Rákosník, doc. Vilímek, Dr. Voráček, doc. Pullmann, prof. Skřivan, prof. Jakubec, prof. Jančík. Student objasnil svůj přechod z Národohospodářské fakulty VŠE na FF UK, vyjádřil se také k formální úpravě tištěné podoby práce, která vykazovala určité dílčí nedostatky. Prof. Skřivan konstatoval, že z práce nabyl dojmu, že i po roce 1989 se business řídí politikou, případně veřejným míněním, s čímž on nesouhlasí. Zároveň konstatoval, že ačkoliv některé problémy řešené v práci vnímá jinak než její autor, velmi oceňuje přínos této práce. Doc. Rákosník se pak studenta ptal na využití metody. V tomto kontextu se pak mezi několika členy komise vedla diskuse o rozdílném přístupu k metodologii na vysoké škole ekonomického směru (VŠE) a humanitního (FF UK). Studentovi bylo též navrženo, aby pokud bude chtít práci nadále rozvíjet, zvážil změnu názvu, který neodráží problematiku řešenou v práci, protože ta se zabývá výlučně hospodářskými otázkami, nikoliv komplexní problematikou vztahů mezi oběma státy. Doc. Vilímek souhlasil, že materiály RVHP by pro práci měly jen omezený význam, ale řekl, že by bylo zajímavé komparovat bilaterální vztahy s otázkami, které se řešily v rámci RVHP. Celkově byla práce diskutujícími přes dílčí výtky velmi oceněna, především pak důkladnost ekonomické analýzy, kterou student provedl a která ukazuje, že je velmi dobře znalý ekonomických teoretických postupů a dokáže je aplikovat v praxi. Student reagoval na podněty z diskuse a na závěr všem diskutujícím za ně poděkoval.

10:34 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce. Komise hlasovala zdvižením ruky.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: počet členů komise 5 – přítomno členů komise 5 – kladných hlasů 5, záporných hlasů 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována: prospěl

Zapisovatel: PhDr. Ing. Mgr. Martin Pola

Jméno a podpis předsedy komise:
prof. PhDr. Drahomír Jančík, CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:
prof. PhDr. Ivan Jakubec, CSc.